

# НАВРУЗИ ОЛАМ МУБОРАК!

«ИНСОН ВА ҚОПУН»

Газета 1996—жыл  
1—сентябрьден  
шыға баслады.

19-МАРТ  
1998 жыл  
№8 (53)  
ПИИШЕМБИ  
сатыуда еркин баҳада

ADAM



NIZAM

ҚАРАҚАЛПАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҲУҚЫҚ ҚОРГАУ УЙЫМЛАРЫНЫҢ ЖӘМИЙЕТЛІК-ҲУҚЫҚЫЙ ГАЗЕТАСЫ

## ХОШ КЕЛДИҢ-НАҮРЫЗ!

Қәхәрли қыс өттіп, орнын жүреклерге жыллы леп беретүгүн, көкте қуяши жарқырап адамларга жана йош, илхам бағыштайтуын бәхәр паслы ийеледи. Бәхәр тоңлап атыран жерлерди қушағында жылытып, атызларды, бағ-бақшаларды жана түске ендирип атыр. Жеримизди өзинң гөззәл көк майсасына боледи. Қыстың қақаман суұғы демде бәхәрдің жыллы леби менен умытылғандай, бәхәрдин сулыў тәбиятынан илдамланып атырызы.

Ана жеримизге төрт пасылдың бири бәхәр келди. Ана тәбиятымыз бәхәр қуашында. Қун узайып, көкте қуяш жадырап, жаңга жағымлы нурларын төкпекте. Жер бетине сулыўлық енди. Ҳасыл топырақты қақ жарып көк шөплер бас көтермекте. Елпіп ескен бәхәр самалы жерден өнип шықкан гияларды арман-берман шайқайды.

Ал, көк липасқа боленген қара таллар енди ғана бүртик жарып атыр. Алыс-алыс мәнзиллерден қанатлары талып құслар тодасы ушып көле баслайды. Жанлы мақлуқлар қысқы уйқысынан оянып, тиришилик әнжамына кириседи. Жап салмалар суға толып, дийхан бабаларымыздың жүргегине қозғаў салып қолларына бел алдырады.

Жүзлериңизге жыллы меңхин шашқан бәхәр паслы аяұлы алақанында бизге миллий байрам—НАҮРЫЗ байрамын да ала келди.

Наүрыйз келиүден бағларда гүлдер ашылып адамлардың жасына—жас, күшине—күш қосылғандай сезиледи. Бул да әйтеүірден-әйтеүір болып атыран нәрсе емес. Наүрыйз түркій халықлардың жана жыл басы, үлкен байрам.

Егер қун менен түннің алмасыұнын, биресе биреүін, биресе екиншиси узайып баратуғынын еслесек, неге түркій халықлар усы қунды жыл басы есаплағанына жуғап табыў аңсатырақ түседи. Себеби, 20-21-мартта қун менен түн тәнлеседи. Эне усы тәнлесіүди ата-бабаларымыз жыл басы на алған болыў итималы бар. Өйткени, халқымыз әзелден тәнликті күсеген. Жыл басын тәнликтеке баслағысы келген.

Наүрыйз байрамы түркій халықларда көң түрде ертеден баслап-ақ белгиленген. Бул қуни олар өзлөринң миллий кийимлерин кийген, жети түрли дән туқымынан тағам таяраган, миллий ойынларды шөлкемлестірген. Құлласы, байрамды үлкен құйғаныш, жүректеги йош пенен қарсы алған. Байрам қуни көшө ҳәйлилөр мүқым тазартылған, досларының, туған-туғысқанларының үйлерине барып, бир-бирин байрам менен құттықлаған. Өзлөрнен пәклиktи татыўлықты, адамгершилиktи оята билген. Бир-бирине иззет-хұрметин арттырып байрам шадыяналарын өткөрген.

Наүрыйз шадыяналары соңғы жыллары жана түс алып киятыр. Ҳәр жылы елимиздің барлық жерлеринде көң түрде, миллий байрам сыпа-тында белгиленип атыр. Құлласы, байрам байрамларға уласпақта.

Бизлер миллий байрамымыз Наүрыйзы зор күлкимиз, ойын зауықларымыз, жақсы нийетлеримиз бенен күтип алғыға асығайық. Наүрыйз есигимизде мийманда. Қарсы алғыға асығын. Наүрыйз ўакты хошлығы, байрамы басланды.

Наүрыйз байрамыңыз құтлы мүбәрек болсын, бул байрам сизлерге үлкен жетискенликлерди, табысларды қоса алып келсин.

Хош келдің инсанға адамгершилиktи улығлаға, бир-бireүге мийрим-шәпәэти болыға, татыў дослықты жоқары көтөриүге күш салып, жүректе жақсы пазыллетлерди оятатуғын әйяды. НАҮРЫЗ!

### НАҮРЫЗ ҚОСЫҒЫ

Кел сүйиклим, бағ сейлине барайық,  
Бүгін көшемизде Наүрыйз болажақ.  
Фәрезисзилк майданынан қарайық,  
Қызы-жәйән таулының тауыс болажақ.

Бәхәр келип кеүйлөрди тастырды,  
Ашықты машиның дийдарластырды  
Ким жақсы биледи миллий дәстүрді,  
Гөззәлләң бойынша жарыс болажақ.

Қызлар жаўап урып жигит—желеңге.  
Сынап көринг, сүңгитежақ тереңге.  
Барлық өдеп-икрам, ийбе, сәлем де.  
Бүгін бир биймилдет, қалыс болажақ.

Толыбай ҚАБУЛОВ.

КУШ — ӘДИЛЛИКТЕ

NIZAM

## ҲАЯЛ-ҚЫЗЛАР ҲӘМ ҲУҚЫҚ СЕМИНАР-КЕҢЕСИ БОЛЫП ӨТТИ

Озбекстан Республикасы Фәрезисзилк жылларында шаңарақлардың беккемлигин төмийинлеу, аналықты ҳәм балалықты социаллық жақтан қорғау, ҳаял-қызларды жәмийеттеги реформаларға кеңиң тартыў, саламат өүләтти тәрбиялап жетистиригүе қаратағынан бир қатар илажалар қабыл етти. Булар арасында шаңарақ қатнасықларының ҳуқықтықтарларының жетистириру, шаңарақ мәптерин ҳуқықтық қорғауды төмийинлеу, сондай-ақ ҳаял-қызлардың ҳуқықтық мәденияттың көтөриў әхмийетли орын ийлейди.

18-март қунда Нөкісте Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңеси ҳәм Республикалық ҳаял-қызлар комитетинде шөлкемлестирийнде «Ҳаял-қызлар ҳәм ҳуқық» тәмасына арналған семинар-кеңес болып өтти. Семинар-кеңесті Қарақалпақстан Республикасы Министрлер Кеңесинде баслығы С. Әүезматов ашты ҳәм қатнасышыларды бул әнжуман менен қуттықлады.

Семинар-кеңесте Өзбекстан Республикасы Бас министринде орынбасары, республикалық ҳаял-қызлар комитетинде баслығы Д. Ғуламова «Ҳаял-қызлардың ҳуқықтық мәденияттың арттырыу; саламат дәрежеси, шаңарақ беккемлігінде исенимли тиімдіктерінде қызығынан сораўларға жуғап берди. Өзбекстан Республикасы Олий Мажлиси қасындағы әмбидеги нызам ҳүжжеттери мониторинг институтының директоры А. Турсунов ҳаял-қызлар ҳуқықтық қорғауда ҳуқық органдарының әхмийети қақында көң түрде шығып сойледи.

Семинар-кеңесте республикалық Ҳаял-қызлар ҳәм ҳуқық семинар-кеңесинин ҳәрекет дәстүри қабыл етildи.

Семинарға Жоқарғы Кеңестің комитет баслықтары Б. Әбдикамалов, Ж. Садықов, Министрлер Кеңеси баслығының орынбасарлары Т. Атамуратов, Г. Аннақычев жетиседи.

(Қарақалпақстан мәлімлеме агентлигі)



Кел жана жыл халқымынан—миллий байрамы.  
Жақсы пазыллетли Наүрыйз әйяды!

Инсан бул бес күнлик дүньяда не не ўақыяларга дус келмейди дайсиз? Дұрыс, адам ез өмиринде не деген қуаңышлы күндерди бастаң кеширди. Бирақ соның менен бирге қайрылы күндерди де дүсласыбы сезсиз.

Биз сөз етпекши болып отырган ўақыяларының Байсен менен оның өмирик жолдасының жүреклеринде өшпес дақ болып қалды.

«Сондай-ақ не болып қалды екен?» — деген сораў сез газета оқыуышыларының әзәр бириңін ойына келген шығар! Келиң қызысы болған ўақыя менен өзлериңіз танысып көриц.

Шәрипбай сол күни арақ ишкени менен өзин-өзін басқара алмайтын дөрежеде емес еди. Сонда оны айттыға адам тили бармайтын мына қылымсты иске түрлөгіне не мәжбүрледи екен? — деген сораў тууылады. Не деген ақмаңты...

## ОРНЫ ТОЛМАС ӨКИНИШ

Шәрипбай шала мәс ҳалында уйнинде ары айнады, бери айнады сирә уйқысы келер емес. Қыялымдары бузық ойлардың ишинде мына бири оған мақул түсінкендей болды. Ол өз ҳарам нийетин иске асырыў ушын көшеге шықты. Уйнапталында ойнаң атырган кишикене қызлардың ишинде мектеп жасына жетпеген, еле бес жасын толтыраган қызалақта бар еди. Бул Шәрипбайдың тууысқан инициниц қызы Шынар еди. Шәрипбай Шынарды (түсінсе қызға ол ата болады) қызлар менен ойнаң атырган жеринен «маган дүккәннан наң әкелип бересен» — деген оның қолынан услап, алдастырып өзиниң үйине алыш кирди. Есигин де илди. Ҳарам нийет пепен салынған төсекке Шынарды жатқарып гөзлөгөн қара нийетине киристи. Бес жасар нәрестениң сол минутлардағы аўжалың өзлериңіз-ақ көз алдынарыңызға көлтирип көриц...

Шәрипбай өз исиң ислеп болып «папаңа, мамаңа айтсаң өлтиремен», — деген қорқытып оны үйинен шыгарып жиберди. Әзиң қылымсының жасырыў ушын үақыя болған жерди тәртипке көлтирген болды. Бирақ бир неше гүйалардың көрсетпелери, медициналық тексеріўлер, дәліллелер, тергеў ижүмақтарынан соң айыланыштың «сыныңа сыйтау» иштегендеги қайдағы пайдасы жоқ еди. Оның үстине Шәрипбайдың үй тексерилгенде оның үйинде ҳеш жерде есапта жоқ, ҳеш қандай ҳүжетсиз 16—калибрли қосаўыз мылтығының сақланыўы оның ислеген иштегендеги жақасына ҳүким етилди.

Жынаяттың жақаланды, бирақ ол өзиниң бул иси менен еле мектеп партасын көрмеген нәрестениң өмирин орны толмас өкинишке салып кеткенligин туусинер ме екен?

**К. АЛЕМИНОВ,**  
Қарақалпақстан Республикасы прокуратурасының белгілі басылығы.

## 1998-ЖЫЛ-ШАҢАРАҚ ЖЫЛЫ

Президенттің И. Каримов Таңкент қаласында Өзбекстан Республикасы Конституциясын алты жыл толықына байланыслы сөйлеген сөзинде 1998-жылды «ШАҢАРАҚ ЖЫЛЫ» — деген жәриялаған еди. Ол толығы менен қоллап-қуытаданы.

Шаңаракта ата-аналардың жас балаларға ғамхорлығы, олардың Нызам алдында тәсілі, аналық әхмәд балалығы жасы жеткен балалардың ата-анаға ғамхорлығы Нызам менен белгиленген.

Бизиң тийкарғы Нызамымыз болған Өзбекстан Республикасы Конституациясының 63—66-статьялары шаңаракта арналған.

Онда шаңарак жәмінеттің тийкарғы бууыны әхмәйт пепен мәмлекеттің қорғауында болыу ҳуқықына ие, неke төрөлпелдің ықтаярлы ыразылығы әхмәт төрөлпелдің ықтаярлы үшін төрөлпелдің ықтаярлығы да шаңаракта және беккемлеуден, ерли-зайыптылар әхмәт шаңарак ағзасының әхмәмесси бир-бири менен дос,

лар өз перзенттерин жасы жеткенге дейин бағыт әхмәт төрөлпелдің ықтаярлығы, жасы жеткен, мийнетке жаралып перзенттер өзиншің ата-аналарына ғамхорлық етиўшәрт — делинген.

Өзбекстан Республикасы президентті И. Каримов базар реформаларын, халықтың шаңаракының жағдайларын есапқа алған жағдайда күшли жәмінеттің сиясатты әмелде асырыў менен бирге откизиўди керек — делинген.

Статистикалық маглыұматтарға қараганда Өзбекстанда 3,5 миллион шаңарак бар болып ҳар жылы 234 мың жас шаңарак пайда болады, 710 мың бала тууылады, Республикада орташа ҳар шаңаракта 5—6 адамды қурайды екен.

Өзбекстан Республикасы Шаңарак әхмәт ҳақындағы Кодекси үзілшілдік да шаңаракта және беккемлеуден, ерли-зайыптылар әхмәт шаңарак ағзасының әхмәмесси бир-бири менен дос,

бир-бирин ҳүрметлеүге тийкарланған шаңарак қатнасықтарында болыу, шаңарак әхмәт балалар мәмлекеттің әхмәт шаңарактар менен қорғау, олардың бахтияр жаслығын тәмийинлеуден ибарат, Демек, шаңарактың қаша беккем болса жәмінеттің де, елимиз де сонша беккем болады — деген сөз.

Суд өмелиятларына қараганда жылдан жылға ерли-зайыптылардың некеден ажырасыбының азайыўы көзге тасланбақта.

1996-жылды судта 229 пүкаралық исерли-зайыптылардың некеден ажырасыбы менен байланыслы қарапан болып, солардан 53 пүкаралық исерли-зайыптылардың өз-ара келисип кетиўине байланыслы қысқартылған шаңарактың сақлагылардың 1997-жылды қарапан ислерде 61 пүкаралық исерли-зайыптылардың келисими менен қысқартылған шаңарактарының сақлагылардың қалған. Бұның тийкарлық себеплеринен бири ерли-зайыптылардың шаңарактың сақлагылардың үшін белгіленген мүддәттери төсир жасаған болыу керек — деген ойлаймыз.

**А. ОРАЗБАЕВ.**  
Қарақалпақстан Республикасының хызмет корсеткен юрист.

## НЫЗАМ ТАЛАБЫНА САЙ ИСЛЕЙІК

1997-жыл дәүіринде Арап бойы транспорт прокуратурасы хызметкерлері дыққаты Республика Конституациясы әхмәт нызаммалары, Президент пәрмандары, Министрлер Кеңеси қараарларының темир жол, суу жолы әхмәт ҳауа жолы дізимлеринде анық әхмәт бир тегис орындағына ерисиў үшін прокурорлық тәртіпте улыұма бақлау жумысларының тәсірін түтпен жақсылай әхмәт тәсіршешники асырыўға қаратылды.

Жәмінеттің базар сиясатына басқыша-басқыш этий дәүіринде болып атырган күнделіккіл жақалықтар, ашылыштар, тазаланыштар, экономикалық, социалдық — сиясий принциплерди транспорт дізимнегіде көрхана әхмәт бирлеселерде көннен қолланыў әхмієтке ие. Усы көз қарасты Арап бойы прокуратурасы тәрепинен прокурорлық бақлауды тийкарғы бағдарлайшы принциплер бойынша темир жол әхмәт ҳауа жолы компанияларының әхмәт пүкаралардың (басқалардың мүлкелерин) жынаятшылардан сақлау, пүкаралардың конституциялық ҳуқықтарын қорғау, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей алдын алышу, мийнет интизамиң беккемлеў әхмәт тағы басқа да бир қатар нызаммалардың орынданыу бойынша мәлім ислер әмелге асырылды. Тексеріў нәтийжелері әхмәт нызаммаларының қорғауында әкелип бересен, жаңар-май әхмәт энергидан унемли пайдаланыу, ишки базарды толтырыу, мәмлекетке зиян келтиріндей ал

**Эзиз-пиядалар ҳәм  
транспорт басқарыуышы  
дослар!**

**Усы 1998 жылы «Шаңарақ» жылында**

**жол транспорт ҳәдийесин болдырмауға  
белсene қатнасайык.**

**ЖОЛ ҲӘРЕКЕТИ ҚӘҮИПСИЗЛИГИНИЦ БИР АЙЛЫГЫ**

Өзбекстан Республикасы Министрлер Кабинети республика аймагында усы жылы март айында жол ҳәрекети қәүипсизлигинин бир айлышын өткериү туура-лы көрсете берди. Онда гөзлөнген маң-сет жол ҳәрекети қәүипсизлигинин тәми-йинлеүгө байланыслы комплексли илаж-лар көриү, жолларда ҳәрекет қәүипсизлигинин нәтийжелилигин асырыү, тран-спорты ҳәм пиядалар көбирек жүретүүгүн жоллар ҳәм жайларды аныңлаш, оларды қадагалауды күштейтүү, аныңланган кем-шилклер тууруларын усынислар таярлай, оларды сапластырыудың илажларын ислеп шығыү, транспорт қуралларынын техникалық таярлыгын жаңылау бойынша кең жөмийетшилигти тартыудан избара-

Жол ҳәрекети қәүипсизлиги бир айлышы транспорт қуралларының техникалық сазлыгын көзден өткериү менен бир ўақытта отпекте. Автотранспорт көрханалары, транспортка ийе аүүл хожалыгы ҳәм халық хожалық мәкемелери, ҳәр бир транспорт басқарыуышы, ҳәр бир пүка-ра мапаз барысында актив қатнасайык керек. Ҳәр жылдың дай мәмлекетлик транспорт ҳәм менишик транспортларга көрик ўақытта үлкен талаплар қойыл-мақта.

1997-жыл ишинде район аймагында жол ҳәрекети қәүипсизлигинин тәми-йинлеү, баҳытсыз жол транспорт ҳәдийесинин алдын алышу бойынша бир қаша профи-лактикалық илажлар жүргизилиүнчө қарамастан, 21 жол ҳәдийесинин 7 адам набыт болып, 15 пүкара жарақат алган. Өнөткөрдөн өткөрдөн ҳәдийеселеге шолу жа-сан көргөннөмизде басым көпшилиги республикалық көлемдеги жолларда жүз берген, Тийкарғы себептери мәс ҳалын-да басқарыу, техникалық жаңтап наасат транспортлардан пайдаланыу, жас өспи-римдердиң жол ҳәрекети қағыйдаларын қопал рәүиште бузбынан келип шы-ғып, шаңарақ жылында бөлимше хызметкерлери район аймагында жол ҳәрекети қәүипсизлигинин тәми-йинлеү бойынша барлық илажларды көреди. Ҳәзирги ўақытта бөлим хызметкерлери тәрепинен район аймагында пүкаралардың жасау ҳәм жумыс орынларында, оңын орынларында ҳүкүм төрбяясын жүргизинү маңстинде ушырасылар, лекциялар өткөрмекте.

**П. НАУРЫЗБАЕВ.**

Кегейли районлық ишки ислер бөли-мины МАИ бөлимшеси баслыгы, милиция капитаны.



**Усы жылы 1-марттан 31-март аралыгында  
Өзбекстан Республикамыз аймагында  
«Жол ҳәрекети қәүипсизлиги» режеси  
өткөриледи. Усы «Жол ҳәрекети  
қәүипсизлиги» айында жол ҳәрекети  
қәделерин қатаң сақлап дыққатлы болыўға  
шақырамыз ҳәм бәршениз белсene  
қатнасыуышызды отиниш етемиз.**

**ҚР ИИМ МАИ бөлими**

**ЖАС ӘҮЛАДТЫ  
ТӘРТИП—ИНТИЗАМЛЫ  
ЕТИП ТӘРБИЯЛАЙЫҚ**

Кегейли районлық ишки ислер бөли-мины жас өспи-рим менен ислесиү инспекциясында бүгүнгү күнгө келип 72 жас өспи-рим профилактикалық есапта турыпты. Булардан 51 жас өспи-рим мек-теплерден, 10 жас өспи-рим өнерментши-лик лицейлерден, ал қалғандары оқымай-туын, жумыс ислемейтуын балалар. Усы жылдың басынан баслап инспекция-мызыга 13 жас өспи-рим ҳәр қылыш ҳүкүм бузғанлығы ушын алыш келинип, тийисли шаралар қолланылды.

Жас әүладты әдел-икрамлы, тәртипли, интизамлы этип тәрбиялауда мугаллимлар. Ҳүкүм қорғау үйимлары менен бир-геликте тығыз байланыста болып, жас өспи-римдердиң ата-аналары менен жумыс алыш барыўы тийис. Мектеплерде ушырасын атырган унамсыз ҳәрекетлерди майда-шүйде деместен, биргеликте тал-қылап шаралар қөриүмиз тийис. Соңғы ўақытлары жас өспи-римлер арасында ҳәр қылыш жынаятлы ҳәдийеселердиң көл-леп өсип баратырганлыгы ашынарлы жағдай. Бизиц районымыз аймагында жас өспи-римлер тәрепинен жынаятлы ҳәдийесел болыш турады. Мысалыга айттып отсек 1997-жылы «Халиқабад» дийхан базарында пухара Айымбетова-ның базарга зат алыша алып шықкан 400 сүм пульсумкасынан урлап алган еки жас өспи-рим 1983-жылы тууылган Нокис қаласы турғыны Жаңыссылыш Дәри-баев ҳәм 1984-жылы тууылган Баҳадыр Жуманиязов екенлиги анылданы. Бул еки жас өспи-рим ҳәзирги ўақытта җеш жерде оқымайды. Бул еки жас өспи-римниң Нокис қаласынан Халиқабад қаласына келип урлық ислеүине не мәжбурледи? Бул жас өспи-римдердиң ата-аналары балаларының не менен шу-ғылланып жүргөнин билер ме екен? Бул жас өспи-римдердиң мугаллимлери не себептә оқыуға келмейди—деп сорап көрді ме? Бундай мысалларды көллөп келтире берүүтө болады. Лекин мысаллар көлтирип қурғаң сез болып кете берсе, оннан жәмийеттимизге көлтирутутын пай-дамыз шамалы. Усындай жағдайлардың алдын алышу маңстинде районлық ишки ислер бөлиминиң жас өспи-римлер менен ислесиү инспекциясы, районлық ҳалық билимлендириү бөлими, «Камолот» қоры, районлық емдеүхана, ҳаял-қызлар көсеси ҳәм прокуратура хызметкерлери менен биргеликте жас өспи-римлер арасында жынаяттылыкты болдырмау ҳәм оның алдын алышу ушын биргелесип жобалар дүздик. Жас өспи-римдердиң ҳүкүм тема-сындағы билимлерин арттырыу бойынша мектеплерде, лицейлерде ҳүкүм тема-сында «Сиз өзициздин ҳүкүмнүңди билесиз бе?»—деген темада ушырасыл-лар өткерили атырымыз. Келеси ўақытлары бундай унамсыз жағдайларды болдырмауға барлық илажлардың ислеүин тийис. Ҳәттеги майда-шүйде деген ҳәрекетлерди де болдырмауға ерисиүимиз шарт. Келешек жас әүладты билимли, сауатлы, зейнили, әдел-икрамлы, сап ҳужданлы этип торбиялайық.

**М. АМЕТОВ.**

Кегейли РИИВ жас өспи-римлер менен ислесиү инспекциясы баслыгы үазынна-сын атқарыуышы милиция капитаны,

Жәмийетимизде ушырасып тұратуғын аўыр ҳәдийсөлдердиң бири болған билқастан адам өмирине қол қатыу жынаяты барған сайын аз да болса өз санын кемейтіп атыр. Бул көрсеткиш жуда құйанарлы жағдай еди. Бирақ мына бир сууық хабар бәрин бийкарлағандай көринеди. Лекин, бул олай емес.

Хайрансан, ағалы-иниلى қан төгискендей не жағдай болды екен?

«Адам өліпти», «бираеүлер өлтіріп кетипти»—дегенді еситкенде аяқ-қолыңың димары қурып төбенен сууық суу құйғандай түйиледи.

Биз не ушын жауызылды өз қолымыз бенен, биле тұра ислеймиз? және тууысқанымыз болса...

Құлласы, бул ўақыя пайтахтымыз тұргынлары арасында жұз берген еди.

Әткен жылы гүз мәйсимиnde Некистеги темир-тирсек сатылатуғын шар базарға Низаматдинов Садратдин арақ ишкен мәс ҳалында келип усы жерде сауда ислейтуғын иниси Низаматдинов Шарапатдиннен онын машинасын сораган, бирақ ол маши-

жынаят жазасыз қалмайды

## ТУУЫСҚАНЛЫҚ МЕХРИМИЗ ҚАЙДА КЕТТИ?

наны бермеген. Нәтийжеде Садратдин усы жерде шауқым көтерип машинанын айналарын сындырып жәмийетлик тәртпиди бузған.

Әтираптағы таныс-билислер Садратдиннің жақын жердеги ағасының үйине барып хабарлаған соң олар усы жерге жетип келди. Онын усындай жағдайда қандай ҳәрекетлер ислейтуғынын билген тууысқанлары аяқ-қолларын сым менен байланып Шарапатдиннің машинасына салып әкеткен. Машина Тахиятас қаласындағы рұхый кеселліклер емлеўханасына қарай жол алды. Өзин жойтқан Садратдин машинада да тынышланбаста;

«Мени Қайратдиннің қәбирине апарың, больницаға апарғаныңыз бенен бәри бир шығарып жибереди ҳәм мен сизлерди де, темир тисти де (екеси) өлтиремен, бүгін я мен

өлемен, я сизлер өлесиз» — деп қайталай берген.

Мүмкін, әүлийеге апарсам тәубеге келер—деген қыялға берилген Элаүатдин Низаматдинов (мархұның тууысқан ағасы) Құс тұмсығы қойымшылығына қойылған иниси Қайратдиннің қәбирине әкелип;

Мине Қайратдин, енди тәубеге келдиң бе, арақ ишкенди қоясан ба? дегенине де; мени өлтири, болмаса сизлердиң бәрициздің қаныңызды шашаман—деген жууаптан басқа ҳеш нәрсе есите алмаған Элаүатдин онын мойнына арқан жипти салып бууып өлтирген. Соң өз айыбына ықрарлық етип машинаны ҳәм Садратдиннің өли денесин қалалық прокуратураға өзи алып келген.

Тергеў барысында анықланыўынша мархұм Садратдин Низаматдинов соңғы ўақытлары шегиүшилик ҳәм ишиүшиликке көп

берилген. Турақты түрде ҳеш жерде жумыста болмаған. Өз шаңарагын да көзге илмей ҳаялын, төрт баласын үйинен қуып жиберіүі нәтийжесинде олар узақ ўақыт дауамында Элаүатдин Низаматдиновтың баспасанында жасап келген.

Мархұм ҳәтте өз әкесине де жаман сөзлер айтып, анасының кеүлине келетуғын аўыр ҳәрекетлерин тез-тез қайталап ҳәммени бийзар еткенин оның ҳаялы, тууысқан-тууғанлары, ата-анасы тастыйықладап көрсетпе береди.

Қанша дәрежеде жаман жолға түссе де ол тууысқан, қаны бир, ақ сут берген анасы да екеўине тендей инсанлар еди. Тилемекке қарсы бул шанаракта бүгін бир адам өз орнын босатып бул жақты дүнья менен мәңгі хошласты. Ал айыпланыўы болса нызам алдында әдил суддаңып узақ мүддәтке еркінен айрыгылға ҳүким етилди.

**Р. ЖАББАРБЕРГЕНОВ.**

Некис қалалық прокуратурасының тергеүшиси, киши юрист.

## ПАСПОРТ-АСОСИЙ ҲУЖЖАТИНГИЗ

Узбекистон Республикасы мустақил деб әзіл қылинганидан бүён жуда күп оламшумул қувончли воқеалар із берди. Мустақил мамлакатнинг мустақил фуқароси деган улуғ номга эта бүлиш ҳам кatta шараф. Шу бойсдан ҳам Узбекистон Республикасининг фуқаролари учун янги паспорт жорий этилиши мұхим ишлардан биридір.

Тұман ички ишлар бүлимиға қарашли бизнинг паспорт стол бүлимида ҳам айни кунда ишлар қызғын бормоқда. Ходимларимиздан Сауле Донбоева, Гулмира Дүсқонова, Нурия Аминбоеваларнинг құли-құліга тегмайды. Ҳозирғи ҳисоб-китобларға күра тұманимизда 72 мингдан ортиқ одал паспорт олиш ёшыға ега. Узбекистон Республикасининг янги паспорти жорий қылинганидан бүён тұманимизда 38 минг 912 одал янги паспорт олди ва бу ишлар давом қылмоқда. Үтган йили 15 минг 74 фуқаро Узбекистоннинг янги паспортини олиш бахтига мұяссар бўлди.

Мазкур йилда эса 20 минг фуқарога янги паспорт беришимиз керак. Бунинг учун барча құлайлар яратып қўйилган. Тұманимизда 5 жойда янги паспорт учун сурат тайёрлаб берадиган суратхоналар

ишилаб турибди. Ҳўжаликларда яшовчи фуқаролар учун ҳўжалик ҳисобидан пул үтказиш йўли билан паспорт олиши келишиб қўйганимиз. Бироқ шундай қулай имконияттар бўлишига қарамай кўп ҳўжаликларда бу масъулиятли ишга эътиборсизлик билан қаралмоқда. Масалан «Оқ олтин» жамоа ҳўжалиги 196 паспорт учун 44 минг 100 сўм, «Хоразм» жамоа ҳўжалиги 183 паспорт учун 42 минг 525 сўм, «Қипчоқ» жамоа ҳўжалиги 255 паспорт учун 50 минг 625 сўм, «Қиличбой» жамоа ҳўжалиги 284 паспорт учун 63 минг 900 сўм пулни бизнинг ҳисобимизга үтказиши керак. Пулни вақтида үтказиб бориш янги паспорт олиш ишларини жадалластиради.

Янги паспорт эгаси бўлиш бир томондан шарафли иш бўлса, иккинчи томондан ҳар бир ишиниз учун қулайлик яратади. Чунки паспорт ҳар бир фуқаронинг асосий ҳужжати бўлиб бу ҳужжатсиз бирор жойда ишиниз битмайди.

Шундай экан, асосий ҳужжат-паспорт олишга шошилинг. Бунинг учун биз ҳамиша ёрдамга тайёрмиз.

**Йўлдош ИБРОҲИМОВ.**  
Амударё тұмани паспорт столи бошлиғи, милиция майори.

Серқүёш юртимизнинг барча меңнат ахлини—Наврӯзи олам билан қутлаймиз. Мустақиллігимизнинг еттіни баҳо-рида уларга саломатлик тилаймиз.

Нұкус шаҳар Озиқ-овқат совдасы ҳиссодорлик жамоасы аъзолари.

Республикамизнинг барча фуқароларини—қутлуг Наврӯз байрами билан сәмий табриклиймиз. Ҳар бир оиласында бахт, омад, сөрглик тилаб қоламиз.

«Қорақалпоқстан» ҳиссодорлик жамияти аъзолари.

H  
a  
ü  
r  
y  
3  
98



Республикамыз бойлап откерилип атырган Наурыз байрамы коринислеринен.

## Үқині, қизик!

Инглиз Америкада кичикроқ шаҳарга келиб, унда итини йўқотиб қўйибди. Дарҳол маҳаллий оқшом газетига әзіл беріб, итини топғанға 100 доллар суюнчи вайда қилибди. Лекин газета ҳадега топилавермади. Инглиз кечаси редакцияга борибди. У ерда қоровулдан бошқа ҳеч ким йўқ экан.

— Бугун газета чиқмайдими? — деб сурабди инглиз.

— Чиқмаса керак, сәр,—деб жавоб берибди қоровул. Ходимлар ҳаммаси аллақандай итни излаб шаҳарга тарқаб кетди.

Полиция идорасида ўғридан сўраши;

— Сиз нега доима уйнингизга яқын жойдаги хонадонларга ўғрилиска тушасиз?

— Ҳозирғи нозик замонда уйнингни анча вақтга ташлаб кетиб бўладими? Эҳтиёт бўлган яхшида...

Иккита овчи ўзаро сұхбатлашмоқда;

— Вой дўстим, бугун мен иккита зўр тустовуқа рўпара келдим. Оғзимдан сувлар келиб кетди.

— Хўш, хўш. Омадинг чопдими? Нима бўлди?

— Нима бўларди? Ҳеч нарса қилиб бўлмади. Енимда пулни йўқ эди.

Шерлок Холмс билан Ватсон яйдоқ далада тунаб қолишибди. Ярим кечада Холмс осмонга ишора қилиб сўрабди;

— Ватсон, анави юлдузлар нимани билдиради?

— Эртага об-ҳаво яхши бўлишидан дарак беришади.

— Хўп фаросатингиз борда. Ватсон. Улар устимиздаги чодирни ўмарни кетишганини билдиради.

Адвокатнинг хотини эридан гина қиласади;

— Ажаб! Умр бўйи мени эмас, аллақа ёқидаги безори, йўлтўсар ва қароқчиларни ҳимоя қиласан-а!

Судья; Нега сиз шунчалик маст бўлгунча ичдингиз?

«Биласизми, бемаза одамлар билан улфат бўлиб қолибман. Менда бир шиши виски бор эди. Колган учта улфат ичини исташмади.

## Табриклиймиз

Хурматли ағсоқолимиз Чүтбай УСМОНОВ.

Сизни қутлуг Наврӯз айёмида 60 йиллик юбилейнингиз билан табриклиймиз. Сизге оммавий баҳт, узоқ умр, сиҳат саломатлик тилаймиз деб

Амударё тұманинадаги Чоткўл фуқаролар йигини жамоаси.

**«АДАМ ХЭМ НЫЗАМ»**  
ШӨЛКЕМЛЕСТИРИУШИЛЕР; Қарақалпақстан Республикасы Прокуратурасы, Әмбилик Министрлігі ҳәм Ишкіндер Министрлігі.

Газета А-3 формасында нусқасы 14939 460 буйыртпа менен басылды. Газета айна 3 мәртебе шығады. Дизимге альянгандыры турулалық №579.

Бас редактор

Роза ҚӨБЕЙСИНОВА

Редакцияның жәмийетлик кеңесгөйлери:

Парахат АЙТИЯЗОВ, Жаңабай САДЫКОВ, Азат НУРЖАНОВ, Бахмурат СЕЙТМУРАТОВ, Батыр МАТМУРАТОВ, Фархад НИЗАМОВ, Қудайберген НИЯЗЫМБЕТОВ, Жаңабай ШЫЛМАНОВ, Замира ШАМУРАТОВА, Ҳакимбай ХАЛИМОВ.

Мәнан жайымыз;  
Инд; 742000, Некис қаласы  
Фөрезислик көшеси №44 жай.  
телефон; 4-47-59.

Басыуға рухсат етилген ўақты 15,00  
Индекси пұқаралар ушын — 321, көрханалар ушын — 322.